

Szilárd és folyamatos hadtápvezetés harcban*

A vezetés rendszerének tökéletesítése pártunk gazdaságpolitikájának sarkalatos kérdése. „Miért váltak aktuálissá napjainkban a vezetés problémái?” — tette fel a kérdést az SZKP XXIV. kongresszusán Brezsnyev elvtárs. „Azért, mert gazdasági életünk növekedésének méretei és minőségi fejlesztése . . . új, magasabb követelményeket támaszt az irányítással szemben. Nem engedhető meg a kialakult formák és módszerek alkalmazása, még ha azok a múltban jó szolgálatot is tettek.”

Az SZKP Központi Bizottsága főtítkárának ezen szavai az egész ország, de a hadsereg, ezen belül a hadtáp számára is programot jelentenek. A hadművészet, valamint fegyveres erőink technikai felszereltségének fejlődése maguk után vonták a csapatok hadtápellátásának mennyiségi és minőségi változását, mely komoly követelményeket támaszt a csapatok harc közbeni hadtápvezetésének formáival, módszereivel szemben is.

Összehasonlítva a Nagy Honvédő Háború időszakának hadseregét a korszerű hadseregekkel, tapasztaljuk, hogy a fegyverzetben, technikában, az egységek és alegységek állományában, valamint a harcászati lehetőségekben lényeges változások történtek. Minőségileg megváltoztak, korszerűsödtek az anyagi eszközök fajtái, szélesedett alkalmazási területük, és ezen keresztül megnőtt a felhasználásra kerülő anyagmennyiség. Gyökeresen megváltozott a várható egészségügyi veszteség struktúrája, ami az egészségügyi szolgálatot új, nehéz feladatok elé állítja. Megváltozott a hadtáp egységek, alegységek, intézetek összetétele, jelentős mértékben nőttek a csapatellátási feladatok. Mindezek természetszerűleg magasabb követelményeket támasztanak a hadtápvezetés megszervezésével, a szakadatlan összeköttetés fenntartásával, az információk cseréjével, valamint a parancsok és utasítások gyors és pontos továbbításával szemben.

A korszerű harc gyors lefolyása, dinamikussága kényszerítőleg hat a hadtápellátási feladatok gyors és operatív megoldására, ugyanis bármely heyes, de időben nem realizálható elhatározás szükségtelenné válik, elveszti jelentőségét.

Ismeretes, hogy a hadtápvezetés a csapatvezetés szerves részét képezi. Magába foglalja a csapatok, a harc helyzetek minden változása közbeni

* V. Krikunyenko vörge. és A. Danyilov ezds. cikkének fordítása.

korszerű és teljes hadtápellátásában a hadtáp szolgálat egységeinek és alegységeinek állandó vezetését.

A hadtápvezetés a tervezésnek, a hadtápellátás folyamatos irányításának, a hadtáp szolgálati ágak és a harcoló egységek közti rugalmas együttműködés megszervezésének, valamint a csapatok szakadatlan ellátását célzó hadtáp eszközök és erők manőverének komplex tevékenységét foglalja magába.

Mint ismeretes, a hadtápvezetés időnormái — mind az előkészítés, mind a harctevékenység során — korszerű viszonyok között lényegesen csökkentek. Ennek kapcsán megnövekedtek a hadtápvezetéssel szemben támasztott olyan ismert követelmények, mint az operativitás, a szilárdság, a rugalmasság stb.

A hadtáp egységekkel és intézetekkel lefolytatott gyakorlatok során egyes esetekben tapasztalható, hogy a helyesen meghozott elhatározás időben nem kerül végrehajtásra és nem realizálódik, tehát gyakorlatilag az addig elvégzett munka semmivé válik. Ebből következik a hadtápvezetéssel szemben támasztott második követelmény, a szilárdság, ami mindenekelőtt a meghozott elhatározás megvalósítására irányuló kintartásban jelentkezik, vagyis abban, hogy az adott bármely helyzetben mennyire sikerül a csapatok hadtápellátására irányuló tevékenységet életre kelteni és azok realizálását elérni. Ez viszont elsősorban a tisztek személyi jellemzőin keresztül érvényesül. Mutatóihoz sorolhatók a harctevékenység dinamikussága és állandóan változó jellege mellett megnyilvánuló határozottság, állhatatosság, bátorság és a hozott elhatározás megvalósítására irányuló kintartás.

A harc helyzet gyakori változása idézi elő a harmadik, vezetéssel szemben támasztott követelményt, a rugalmasságot. A hadtápvezetés rugalmassága a parancsnok, főnök olyan képessége, amelynek segítségével gyorsan alkalmazkodni tud a harcászati és a hadtáphelyzetben bekövetkezett változásokhoz, férfiasan, hidegvérrel és gyorsan át tudja gondolni az előzetesen meghozott elhatározást, szükség szerint a helyzet által diktált módosítások, pontosítások végrehajtását és azok eljuttatását az alárendeltekhez. A rugalmasság nemcsak reagálás, hanem a helyzetnek megfelelő, várható változások előrelátása, készség a hadtápvezetés vagy a hadtáp alegység más, előre felkészített szerveknek vagy személyeknek történő átadására. De egyben a kialakult harc helyzetnek megfelelő folyamatos megsejtése nélküli hadtápvezetési módszerek változtatására irányuló készség is. Mindezek a harcászati és hadtáphelyzet szilárd ismeretével, a hadtápbiztosítás folyamatára való ráhatással, a szakadatlan összeköttetés fenntartásával, valamint a hadtáp szolgálat és hadtáp alegységek magas fokú életképességével és harckészültségével biztosíthatók.

A hadtápvezetéssel szemben támasztott említett követelmények egymással szervesen összefüggnek, meghatározzák és kiegészítik egymást, egyben kötelezőek minden tiszt számára. Véleményünk szerint van még egy nagyon fontos követelmény a hadtápvezetéssel szemben, az, hogy a hadtáptiszt magas szintű törzskultúrával rendelkezzen. Meg kívánjuk jelezni, hogy nem mindenki érti helyesen ezen terminológia tartalmát. Egyes esetekben a jó rajzkészséggel rendelkező, a munkatérképeket és terveket szépen kivitelező tisztet úgy jellemzik, mint magas fokú törzs-

kultúrával rendelkezőt. Ez nem teljesen felel meg a valóságnak. A grafikai dokumentumok előkészítésének külleme, szépsége és pontossága elengedhetetlen, de nem egyedüli eleme a törzskultúrának. A hadtáptiszt törzskultúrájának fontosabb, szükséges mutatója a szabályzatok és intézkedések ismerete, azok gyakorlatban való helyes alkalmazása, de még ez sem minden. A tiszt törzskultúráját meghatározza a hadtáp szervezetének, a harc alatti tevékenységek elveinek alapos ismerete, a harcászati-hadtáphelyzetről való gyors adatgyűjtési képesség, az összegyűjtött anyag analízisa, ebből a helyes következtetések levonása, valamint a kialakult helyzetnek megfelelő, megalapozott javaslatok megtétele is. A magas fokú törzskultúrával rendelkező tiszt mindig gyorsan dolgozza ki a törzsdokumentumokat, különösen az utasításokat, teljesen szabatosan fogalmazza meg azok tartalmát, abból a célból, hogy a beosztottak részéről ne jelentkezessen kétség vagy kiegészítő kérdés. Végül is jól beosztja idejét, azt ésszerűen használja fel, hogy mindent gyorsan elvégezhesen.

A hadtáptiszt sikeres munkáját jelentősen segíti a teljes törzsanyag. Ennek fontos eleme a nélkülözhetetlen munkatérkép, amely az esetek többségében egyidejűleg a hadtápellátás tervezésének alapdokumentuma. A munkatérkép tükrözi a megoldandó feladatot, az elhatározást, a hadtáp szervezetét, a harcászati és hadtáp helyzetben beállt változásokat, de tartalmaz más adatokat is. Ennek kapcsán normálisnak lehet-e tekinteni olyan esetet, mint ami harcászati gyakorlatokon a valóságban is előfordult, hogy egyes tisztelnél nem volt topográfiai térkép, vagy hogy a zászlós rendfokozatú szakaszparancsnoknak egyszerűen azért nem adtak térképet, mivel félték, hogy elveszti. Feltehető a kérdés, hogy hogyan tudja vezetni a parancsnok menetszlopát, ha nem tájékozódik a tereptérképek alapján, ha nem jelöli be térképén a menetszakaszokon való áthaladás időpontjait és a menet alatti helyzetváltozásokat, ha nem tünteti fel a fertőzött terepszakaszokat, azok megkerülési lehetőségeit és más egyéb adatokat. Hisz a munkatérképet úgy kell vezetni, hogy az — ahogy mondani szokták — „mindent el tudjon mondani”, elmondja azt is, hogy hogyan volt tervezve, és hogyan valósult meg az alegység tevékenysége, egyben tükrözze a minden egyes mozzanatot kapcsán hozott elhatározást.

Íme egy másik példa. Gyakorlat során a zászlóalj riadóparancsra hosszú menetet hajtott végre összpontosítási körletből új körletbe. Az alegységparancsnok a feladatot pontosan meghatározta, a beosztott tisztek pedig részletesen feltűntették térképeiken a menetvonalakat, a megindulási terepszakaszt, a szabályozó terepszakaszokat, a RÖPI-k és a HOPI-k, a technika feltöltésének és a személyi állomány élelmezésének helyét, felírták a harc alatti ellátás normáit. A zászlóalj törzsfőnöke a parancsnok menetelhatározását ismertetve tudomására hozta a beosztottaknak a menetszámvetést — utalva annak különlegességeire —, a menetvonal akadályozott szakaszait, a kerülőutakat és a megkerülés egyéb lehetőségeit. Ezalatt a helyettesek pontosították az anyagi, technikai és egészségügyi ellátás kérdéseit. Mindez természetesen tükröződött a tisztek és zászlósok térképén, ami nagyban hozzájárult a gyakorlat sikeres végrehajtásához.

Ennek következtében az a véleményünk, hogy a hadtáptiszt munkatérképe fontos dokumentum, melyet pontosan kell vezetni és ez a hadtáp

alegység parancsnok, valamint a hadtáp szolgálati ág vezetők törzskultúrájának mutatója.

Néhány szót szólnunk kell a többi törzs-anyagokról is. Sajnálattalunkra egyes elvtársaknak az a véleménye, hogy hadtáptisztnek nincs szüksége tisztí vonalzóra, színes ceruzára, iránytűre, térképtáskára, egyéb más eszközökre. Ez nem felel meg a valóságnak. Mindezek az eszközök megkönnyítik a tiszt, a zászlós munkáját, irányító tevékenységét.

Néhány szót szólnunk a hadtápvezetés megszervezéséről, mint a harc valamennyi szakaszában folyó alkotó tevékenységről.

Ismeretes e munka sorrendjének klasszikus szerkezete például akkor, ha a parancsnok hadtáphelyettes megérkezik a parancsnok vezetési pontjára és megkapja feladatát. Tisztázza azt, elvégzi időszámvetését. Kierkezvén a HVP-ra, tájékoztatja beosztottait a kialakult helyzetről, kiadja az előzetes intézkedéseket, majd értékeli a hadtáp helyzetet és elkészíti a várható harc feladat hadtápellátásának megszervezésére vonatkozó javaslatait. Ezt követően (ismét a vezetési ponton) jelenti elhatározását a parancsnoknak, majd (visszatérve a HVP-ra) formába önti azt parancs vagy utasítás, esetleg hadtápellátási terv formájában. Végül munkája befejező szakaszában a hadtáp feladatokat eljuttatja az alárendeltekhez, segítséget nyújt a végrehajtásban és ellenőrzi azt.

Úgy tűnik, hogy ez a vitathatatlanul ésszerű rendszer csak a tiszt munkamenetének kialakítására, akadémiai vagy tanintézeti kiképzése során logikus gondolkodásának kifejlesztésére használható. Ezt a gondolatot alátámasztják a csapatok és hadtápjaik harckiképzési gyakorlatai is. A korszerű kiképzés egyre gyakrabban követel a hadtáptisztől olyan más rendszer szerinti tevékenységet — amit a korszerű harc hadtápbiztosításának szoros időnormái is megkövetelnek —, mely nem vezethet a meghozott elhatározás minőségromlásához.

Íme egy gyakorlatból vett példa. A parancsnokhoz eligazításra érkező hadtáphelyettes ismeri saját hadtápjának összesített adatait, az alárendeltek anyagi ellátottságának helyzetét, valamint rendelkezik az előre elkészített formanyomtatványok és hadtáp utasítások (parancsok) teljes nomenklatúrájával. Eligazítás után gyorsan tisztázza a kapott feladatot, munkatérképén a szükséges bejegyzéseket megteszi, elkészíti az előzetes intézkedéseket, amelyeket még helyből közöl telefonon a HVP-al, az alárendelt parancsnokokkal vagy az összekötő tiszttel. Gyorsan értékelve a hadtáphelyzetet, meghozza elhatározását a hadtápellátás megszervezésére, azt térképre rávezeti. Ezt követően írásos formában kidolgozza ezeket a hadtápparancs formanyomtatványokon, majd ezt közvetlenül aláírásra betelepíti a törzsfőnökhöz vagy a parancsnokhoz és utasítást ad az alegységek parancsnokainak a harcparancs kihirdetésére.

Mindezek után kimegy a HVP-ra, a kapott feladatok alapján eligazítja a többi szolgálat vezetőit és a hadtáp alegységek parancsnokait, az alárendeltjeihez eljuttatja a hadtápparancsot, megszervezi a végrehajtást és megformálja az előtte álló harc hadtápbiztosításának tervét a legapróbb részletekig, melyet a későbbiek során a parancsnok hagy jóvá. Szemmel látható a tiszt személyes felkészültségéből és magas törzskultúrájából eredő lényeges időmegtakarítás (majdnem 50%) ugyanannak a feladatnak operatív végrehajtásában.

Ez nem újdonság. Hasonló módon tevékenykedik a gyakorlatok során sok egység- és magasabbegység parancsnok hadtáphelyettese is.

Természetesen a fenti példát nem szabad valamilyen sablonnak vagy szigorúan bevett formának tekinteni. A konkrétan keletkező feladatok megoldásának alkotó megközelítése, az operativitás, a hadtáptiszt magas szintű törzskultúrája lehetővé teszik a csapatok harcát biztosító hadtápel-látás megszervezésében, a vezetés módszerében a helyes sorrend szerinti tevékenységeket.

Ugyanakkor a hadtápvezetés folyamata nem korlátozódik csupán a hadtápelállítás helyes tervezésének és a hadtáp feladatok csapatok felé tör-ténő eljuttatásának területére. A legfontosabb, hogy jól szervezzük meg a meghozott elhatározások végrehajtását, állandóan pontosítsuk az előttünk álló feladatokat és biztosítsuk a hadtáp egységekkel és alegységekkel való szakadatlan összeköttetés útján a szilárd és folyamatos hadtápvezetést a harc dinamikájában is.

Ezen belül szeretnénk aláhúzni az összeköttetés helyes és jó megszer-vezésének fontosságát. Nem kívánunk kitérni az összeköttetés már leírt igazságainak szerepére a harchelyzetben, csupán azt az egyet kívánjuk megjegyezni, hogy a jól megszervezett és pontosan működő összeköttetés a folyamatos hadtápvezetés sikerének záloga.

Egyes esetekben hallhatunk olyan kijelentéseket és kéréseket, hogy rendszeresítsünk az állománytáblában nagyobb teljesítményű rádióállo-másokat az összeköttetés biztosítására. Vizsgáljuk meg ezt részletesebben. Napjainkban a hadtáp el van látva korszerű és megfelelő üzembiztonságú híradó eszközökkel, melyek hozzáértő alkalmazás esetén képesek az alá-rendelt egységekkel és az előljáró hadtápirányító szervekkel a megbíz-ható összeköttetés megvalósítására.

Amikor gyakorlatok során az összeköttetés hiányával találkozunk, leggyakrabban azt tapasztaljuk, hogy az a jó szervezés elégtelensége miatt következett be. Az egyik gyakorlaton az egység HVP-jának nem volt ösz-szeköttetése a parancsnokkal. A kivizsgálás megállapította, hogy a rádió-állomás egyszerűen nem az adott időre megállapított rádióhullámon dol-gozott. A rádiós fegyelmezetlenségből nem tért át más hullámhosszra. A parancsnok hadtáphelyettese ugyanakkor egyáltalán nem nyugtalanko-dott, azon a véleményen volt, hogy a partner túlságosan távol van és azért nincs összeköttetés. Az összeköttetés hiányának oka annyira nem volt meggyőző és az ügyvel szembeni állásfoglalás annyira pongyola volt, hogy elegendőnek bizonyult a vezetés kismértékű beavatkozása e lényeges hiányosság megszüntetésére. Sajnálatos, hogy az ilyen és ehhez hasonló esetek még előfordulnak.

Az összeköttetést meg kell szervezni, azt állandóan és folyamatosan fenn kell tartani. Keresni kell hibák esetén a megszüntetés lehetőségeit. Egyes esetekben a hálóban dolgozó más állomások segítségével, felhasz-nálva az átjátszó és más rádióállomásokat is. Amennyiben pedig minden más lehetőség kimerült, keresni kell az összeköttetés más módszereit, egészen a személyes kapcsolatok felvételéig.

Az egyik gyakorlaton például az egészségügyi szolgálat vezetője egy kialakult helyzetben — abban a pillanatban, amikor az „ellenség” a har-coló egységek ellen atomfegyvert vetett be — éppen a parancsnoknál tar-

tózkodott a vezetési ponton. A csapás egyes alegységek harcképességének időleges elvesztésével járt. A parancsnok elhatározta a megsérült vezetési rendszer azonnali helyreállítását és az „ellenség” tevékenységének következtében fellépő hatás alóli mentesítést. Ennek érdekében a tömeges veszteségek központjába kellett irányítani az egészségügyi eszközök egy részét. Az összeköttetés a HVP-al megszűnt. Az egészségügyi szolgálat vezetője, felhasználva a légvédelmi alegység működő összeköttetését, átjátszó állomásokon keresztül sikeresen továbbította a szükséges intézkedéseket. A parancsnok döntése sikeres megoldást nyert.

Ezenkívül nagyon sok, gyakorlatból vett példa lehetővé teszi annak a következtetésnek a levonását, hogy a rendelkezésre álló összeköttetési eszközök operatív és rugalmas felhasználása segíti a soron levő vagy a hirtelen jelentkező feladatok pozitív megoldását.

Készülnek jelenleg az új hadtápvezetési formanyomtatványok abból a célból, hogy meg lehessen rövidíteni kidolgozásuk idejét és az alárendeltekhez való eljuttatásukat, ugyanakkor biztosítsák a korszerű gépi adatfeldolgozás alkalmazását. Ezt a munkát alkotóan, nagy figyelemmel kell végezni, sikeres végrehajtásával jelentős időt takaríthatunk meg az adatok feldolgozásában és az információk továbbításában.

A sikeres hadtápvezetés, különösen a helyzetértékelés és az elhatározás meghozatalának időcsökkentése érdekében, hasznos lehet bizonyos progresszív számítási módszerek alkalmazása. Ilyenek az úgynevezett „közelítő mutatók” a várható egészségügyi veszteségek, üzemanyag-felhasználás, vízigény stb. kiszámításához, vagy egyéb, előzetesen összeállított számítási táblázatok és segédeszközök.

Nyilvánvalóan hasznos volna a csapat hadtáptiszt részére is kidolgozni egy olyan kézikönyvet, mint amilyen a tüzérségnél már ismert. Egyéni próbálkozás formájában ilyenrel már találkoztunk gyakorlatokon. Segítőségükkel gyorsan értékelhetők a hadtáp helyzet adatai, könnyen elvégezhetők a szükséges számítások és gyorsan meghozhatóak a hadtápellátás megszervezését célzó elhatározások, valamint felhasználhatók a hadtápvezetés formanyomtatványai.

A hadtáptisztek alkotó gondolkodása különösen fejlődött az irányítás kérdéseiben. Találkoztunk a csapatoknál sok értékes és szükséges újítási javaslattal, originális nyomtatványokkal, számítási táblázatok formájában. Úgy tűnik, célszerű lenne a csapat hadtáptisztek ezen — véleményünk szerint hasznos és szükséges — munkaterületeken folyó erőfeszítéseit összefogni a „Szovjet Fegyveres Erők hadtápjá és ellátása” című folyóiraton keresztül.

Napjainkban a csapat hadtáp vezetésében, formáinak és módszereinek tökéletesítésében különösen szükséges az alkotó, kutató munka.

A korszerű harc feltételei közti hadtápvezetés megszervezése és formájának helyes kiválasztása véleményünk szerint biztosítja a különböző harctevékenységet folytató csapatok hadtápellátásának minőségi javítását.